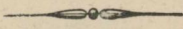

ДУМКУ И ПИСНИ

А. М.

Метлинскій, Амвросій Лукіяновичъ, Коллежскій Совѣтникъ, Адъюнктъ - Профессоръ Императорскаго Харьковскаго Университета, кромѣ сочиненій на русскомъ языкѣ (О сущности цивилизаціи и значеніи ея элементовъ, Объ истинномъ значеніи поэзіи, и мелкихъ статей), напечаталъ, въ 1839 году, «Думки и Пѣсни» съ переводами изъ разныхъ языковъ на южнорусскій, съ замѣтками о языкѣ и словаремъ; языкъ изучалъ на своей родинѣ, въ окрестностяхъ Гадяча (род. 1814 г.), въ самомъ Гадячѣ и Харьковѣ. Отзыви объ этомъ изданіи можно читать въ Отечественныхъ Запискахъ, Библіотекѣ для Чтенія, въ Молодикѣ и проч. Вотъ нѣсколько изъ обновленныхъ Думокъ и Пѣсень, съ образчикомъ перевода ихъ извѣстнымъ поэтомъ Челяковскимъ на Чешскій языкъ.

ДУМКИ И ПИСНИ.

БАНДУРА.

Кому спивати сю спиванку,
Як не тобі, рідокоханку?

Та чи то-ж ви, братця, коли-небудь чули
Старого, сидого козака-спиваку?
Його зпом'янимо, зробим йому дяку;
Бо якии чули, й ти його забули!

Чи-то про гетьмана, чи про гайдамаку
Дидусь заспиває, в бандуру заграє, —
Голосить бандура, стогне, оживає:
Жаль візьме дитину, жаль візьме бурлаку!

Гомонить народом, витром писня вие,
И льється сльозами, п вороном кряче,
Мов та дивчинонька жалибненько плаче...

В людей сльози льються, серце важко ние...
Та де-ж ти дивався, старенький спиваче?
Ой, заспивай нам про життя козаче!

КОЗАЧИ ПОМИНКИ.

Де недавно козак гомонив,
Його кіннь тупотив;
Він на Ляха, Татар калітав,
Смерть и спис напускав;
Там під-степоу тихо
Туман розлягається,
А місяць з-за хмари
Погляне, й ховається.
Степ-земля рідну, нерідну
Кров допиває;
Стогне меж трупом щось, стогне;
Мов розмовляє!..
То старий козаки из сином
Вику доживає;
То порубаний из посиченим
От-так розмовляє:
— Батьку, батьку, в грудях душно, в сердци пече,
В горли засихає!
— Кров край мене, синку, кров из мене тече,
Водици немає!
— Батьку, батьку, сумно в степоу, хто оплаче,
Хто нас поховає!
— Чуеш, синку? чорний вороп вьється, криче,
Поминки справляє!
— Батьку, боязно, морозом подирає,
Тяжко, тило стигне...

— Ворог теплий... труп и кров... умийся, вкрийся:

Хай не даром гине...

От-так розмовляло,

Хрипило, стогнало,

А дали замовкло,

Та кровью дзюрчало.

Де недавно козак гомонив,

Його кінь тупотив, —

Ворон крякав, спускався, літав,

И на трупи сидав...

Чуеш, як и витер

Засвистив, загомонив?

Плаче, оплакує

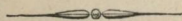
Козаків, своїх братів!

По степах, по байраках,

У писках кістки ховає;

Пісню поминальну,ю,

Пісню довгую співає...

КОЗАЦКА СМРТ.

(Изъ перевода Челяковскаго на Чешскій языкъ
думокъ и пѣсень, по первому изданію).

Кде недавно козак глuchел,

Конем се затачел,

Кдиж в неедном срѣци польскем

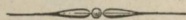
Пяку свов омачел:

Там се по степи тиховико
Мгла шера простира,
Луна едва з хмур вишедши
Зас се в не убира.
Пуста пада кров допи
Цизи и домаци:
То-ли нарек в слух дорази,
Чи вихер бураци?
Ой, стари то козак з синем
Дни све доконава,
Прободени с посеканим
Так се розжегнава:

Отче, отче! в утробах ми жири, пече,
В грде суши пламен!
Сину, сину! ен врела кров вукол тече,
Никде води прамен!
Отче, отче! kdo в сиров зем похова нас?
Kдо про нас заплаче?
Слишиш, сину? черни гавран чениха нас,
Мисто кнезе краче.
Отче! груза души бере, срде стидне,
Мраз пробира кости!
Тели врагу ен прикрийсе, крви миїсе,
Легло-ж их ту дости! —
Одзвела реч, темне глучи
Стон, хропот а лкани;
А пак мртве тихо руши
Крве ен цркани.

Кде недавно плесал козак
 На конику скаче,
 Гавран літа над збитими,
 О свов ловпеж краче.

Чему витр по околи
 Здвига се а сили!
 По козацях, свих-то братрих,
 Товжи он а квили;
 Кости их в писку скрива;
 А погребни писне зпива.

СУРИТКА.

Из неба нà-свит гульк свята неділя, —
 И зрадувавсь, повеселишав свит,
 И вийшло сонечко мов на весілля,
 Из саду Божого мов милий квіт.

Чує-сь мале край церкви плаче тихо:
 Чи-то воно вже знає лихо?

Старе, мале до церкви знай пилує,
 Бо дзвін гуде, тельенька, бов та бов!
 Вже дяк спива, весь околоток чує;
 З кадила дим у небо вже пішов.

Одним одна на улиці дитина,
 Пошарпана на ий свитина.

Посипали из церкви чоловіки,
Тьма хлопців, баб, жінок, дидів, дівчат;
Посунулись старці, слипці, калики;
Зійшлись сусид з сусидом, з братом брат.
Дитину ту ніхто не закликає,
Ніхто її не привитає.

Ось сонечко вже піднялось; палає.
Пан вигнав мух, п, зачинившись, спить.
Хто лущить сим'я, в кремнях, в паці грає,
Хто так собі під хатою сидить.
Сирітка знай по-під тином блукає:
Хіба хатиноньки немає?

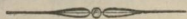
В півку на сонці дитвора грає,
В біленьких сорочках... прийшло їй воно:
Його ніхто не знає, не займає;
Само між ними, все одним одно...
Тим сонце свитить, травка зеленеє,
Хто згарбать счастья-долю вміє.

Он, біля церкви, вп'ять, бачу, дитина...
Кругом нікого... христиться, бреде
Шляхом, куди з покойним домовина
Та піп з кадилом інколи иде.
Прийшло туди, и сіло на могилу!...
Багато їх там зеленило!

В вечерню дзвони вже людей зкликали,
По за селом гуло вже, бов та бов!

Над гробовищем ластівки літали,
 Витрець вечірний з поля йшов.
 Воно к землі мов к рідний прилягало,
 З могилою мов розмовляло.

Радесенька дитина уставала,
 Мов рідних, батька, матинку знайшла;
 На сонечко вечірне поглядала,
 Мов рідная там хатонька була;
 З очищ слизки упали як роса
 На травку... може в небеса!..

СТАРЕЦЬ.

Витрець передзимний, вохкий, холоденький
 В диброви засохшим листом шелестить.
 З торбинкою старець йде сивий, старенький;
 Лист жовтий, червоний шумить, хрупотить.
 «Колись-то (він шепче), за батька и неньки,
 Возили в сю пору, зкладали стійжки...
 Була тоди хата, садки зелененьки,
 Синце и скотинка, горд и бджілки.
 Умерли: пропала худоба, хатуна, —
 И пд-миру старцем пустили мене;
 Зхилию головку як тая билина,
 Усяк як чужого од себе жене.

Тинаюсь по селах, ночую край тину, —

Чужии и села, и хати, и тин!

Хиба може витер в лихую годину

В степу поховає: не бовкне и дзвін!..

В село причвалаю в недиленьку вранци, —

Одну мени радість ще Гóспидь зберіг:

Дом Божий — дом рідний для Божого старця!

Задзвонять до церкви, то я на поріг!..»

Витрець передзімний, вохкий, холодненький

В диброви пожовклим листом шелестив...

Дзвонили до-церкви; йшов старець швиденько;

Втомився, зхилився, й навики зомлив.

